

SMINI és P' HAHODES (II. Mózes 9.1. – 11.47., II. M. 12. 1-20.)

הַשְּׂמִינִי - פ' הַחֹדֶשׁ

Hajlék felavatásáról szól, valamint itt történik a tragikus eset is, amikor is Áron két fia Nádáv és Ávinu egy tévedés folytán életét veszti. A szakasz végén felsorolásra kerülnek a tiszta és tisztátalan, illetve ehető és nem ehető állatok és szárnyasok sora.

Hetizsakaszunk első része a pusztai Szentély felavatása utáni első áldozatot mutatja be. A nyolcadik napon Mózes kioktatja Áront és fiait az égő áldozat bemutatásának szabályairól. Az áldozatot égi tűz emésztette el, és az egész nép leborult Isten előtt, látván a csodát. Azonban Áron két fia, Nádáv és Ávihu “idegen tüzet hoztak az oltárra” Isten parancsa ellenére és az égi tűz őket emésztette el. Áron megkövülten hallgatott. Rási megjegyzi, hogy Isten érdemnek tudta be Áron hallgatását. Rási szavai elgondolkoztatóak... Áron, aki két fiát egyszerre vesztette el, nem tört meg atyai fájalmában, hanem folytatta főpapi hivatásának gyakorlását Isten és a nép szolgálatában. A hetizsakasz másik része a fogyasztásra tilalmas állatokról ír. A Talmudban vita van arról, hogy a Tórai micváknak, parancsolatoknak van-e indoklásuk vagy sem. Akik azt mondják, hogy nincs, azok is azt állítják, hogy értelmük van, csak mi nem ismerjük azokat. Sokan és sokat foglalkoztak a tilalmas állatok fogyasztása tilalmának okaival. Vannak, akik idegen kultuszt jelöltek meg a tilalom okául. Így például a disznó szent állat volt Dionüszosznál, a görögöknél – így természetes, hogy számunkra tilalmas állat. A madarak közül tilalmasak az összes ragadozók. Talán a leglogikusabb magyarázatot maga a Tóra adja: “Szentek legyetek, mert szent vagyok én”. Hogy különbséget tegyetek a tisztátalan és a tiszta között, a szabadon ehető állat és az evésre tilalmas állat között. Röviden összefoglalva, az evésre tilalmas állatok választják el Izrael népét a többi néptől, és ezt a gyakorlat is bizonyítja. A zsidó nép különállása talán elsősorban az étkezési tilalmakon alapszik. A római uralom idején sok zsidógyűlölő író írt rosszul arról, hogy “ételeinket nem eszik, asszonyainkkal nem hálnak”. Ugyanakkor tisztelettel tekintettek a más népek hadseregében szolgáló zsidó katonákra, akik minden körülmények között – háborúban is – ragaszkodtak az étkezési szabályok betartásához. A zsidó nép különállása. sőt fennmaradása a gálutban a Mózes által megszabott isteni törvények betartásán alapult. Mint idéztük fenn: “Szentek legyetek, mert szent vagyok én...”

Szombatunk a “hónap szombatja” (שבת החודש), amelynek témája a Pészachra való felkészülésről és a pészachi törvények betartásáról, majd intézményéről, mint minden idők fesztiváljáról szól. Az ehhez kapcsolódó Haftara nagyon egyértelműen kapcsolódik a Niszánhoz, a Pészachkor és más napokon a Szentélyben bemutatott áldozatokhoz. Párását Háhódes így kezdődik: “Ez a hónap nektek a hónapok kezdete, első ez nektek az év hónapjai között. Szóljatok Izrael egész községéhez, mondván: E hónap tizedikén vegyen magának ki-ki egy bárányt, az atyai...” A zsidó időszámítást meghatározza, és ez az oka annak, hogy éppen a Niszán hónap újjholdját megelőző szombaton olvassák fel. Az Örökkévaló kijelenti, hogy ez a hónap, vagyis az Egyiptomból való kivonulás hónapja, Niszán az év első hónapja. A zsidó hagyomány többféle újévet ismer. A tórai számítás szerint az ünnepeket niszán hónaptól számoljuk. A Ros Hásánaként, vagyis újévként ismert ünnep pedig a tórai év hetedik hónapjára esik: A hetedik hónapban, a hónap elsején legyen számotokra szombati nyugalom. A magyarázók azt is elmondják, hogy ez az első parancsolat, melyet a zsidók kaptak, az újjhold megszentelésének micvája.

Hét napig tartott, hogy Mózes felavatta Áront és fiait a papi teendőkre. A nyolcadik nap lehetett volna Áron életének csúcsa, hiszen akkor láthatott el először fiai segítségével szent szolgálatot. Mint főpap először állt az oltár előtt. Elisevá, Áron felesége is boldog lehetett, hiszen férjére és két fiára tekintett Izrael népe. Ekkor történt a tragédia. Nádáv és Aviku, Áron két fia “idegen tüzet” vitt a Szentélybe és a tűz elemésztette őket, holtan estek össze. Áron megdöbbenően hallgatott. Valószínűleg a két fiú ittasan ment be a szent helyre. Erre utal az Örökkévaló első szava Áronhoz, miszerint a papok bort és szeszes italt ne fogyasszanak, mikor belépnek a Találkozás Sátrába. A Hetizsakasz fontos tájékoztatása még a fentiekén kívül az ehető és tiltott állatok felsorolása. A négy lábú állatoknál a fogyaszthatóság ismérve, hogy hasított patájú és kérődző legyen a jószág. A halaknál a pikkely és uszony a követelmény, a madaraknál a tiltás szerint a ragadozó és mocsárban élő szárnyasok tartoznak e csoportba. Maimonidész, a Cordovában 1135-ben született tudós véleménye szerint a kásrutnak ételek kategorizálásának egészségügyi okai vannak, még ha az ember ezt nem is tudja. A másik nagy tudós, Nachmonidesz szerint az ember jellemére, a lelkére hatna károsan, ha ragadozó állatot vagy vért fogyasztana. A vér fogyasztása különösen tilos minden melegvérű állatnál. A húst elkészítése előtt ki kell sózni, hogy még véletlenül sem maradjon benne vér. Ebből is látható, hogy az időnként felmerülő ún. vérvádak teljesen abszurdak és érthetetlenek, mert a vallás betűjétől és szellemétől idegen dolgokat állítanak. A modern ember feltehet olyan kérdést, hogy a hűtőszekrény korszakában is érvényesek-e még Maimonidesznek a tiltott ételekre vonatkozó megállapításai. A kérdés felesleges. Az Örökkévaló vagy 3000 éve írta le Mózesrel ezeket a törvényeket, parancsolatokat, amelyeket a zsidók megtartottak és e törvények pedig megtartották a zsidóságot.

Bölcseink különböző magyarázatokat adnak arra, hogy milyen bűnt követett el Nádáv és Ávihu, ami miatt az égi tűz felemésztette őket. Ezek pedig a következők: 1. Részegen mentek be a pusztai Szentélybe, vagy a hajuk nem volt rendesen levágva, vagy nem volt rajtuk a megfelelő papi öltözék. 2. Nem tisztelték meg az apjukat a tűz hozásával. 3. Nem tanácskoztak Mózesrel, vagy valaki mással, mielőtt hozták a tüzet. 4. Nem házasodtak meg. 5. Azt mondták: mikor fog ez a két öregember meghalni, hogy mi vezethessük a nemzedéket? A Tóra egyértelműen kimondja, hogy mi volt a bűnük, miért találták hát a Bölcsek szükségesnek, hogy hozzátegyék a saját magyarázatukat? Továbbá, Bölcseink elmondják, hogy Nádáv és Ávihu már a Szináj-hegynél kiérdemelték a halálbüntetést, mert flegmán fogadták a Schina prófétai látomását. Egyedül az mentette meg őket az azonnali haláltól, hogy az Isten nem akarta megzavarni a tóraadás örömét. Ez a magyarázat azonban újabb nehézségeket vet fel. A pusztai szentély felállítása, hasonlóan a tóraadáshoz, példa nélküli örömnappal volt, ahogy a Midrás is leírja. Az öröm megzavarása mégsem tartotta vissza a Teremtőt attól, hogy megölje Nádávot és Ávihut. Mózes így szólt a zsidó néphez: „Távolítsátok el a jécer hárát a szívetekből, hogy közös istenfélelem és istenszolgálat töltsön el titeket. Ahogy Ő Egy, úgy a ti szolgálatotok is egy kell, hogy legyen.” Azt mondja a Neciv, hogy már Mózes idejében voltak olyanok, akik a Tóra által kijelölttől eltérő módon akarták a vallásos önkívületet megtapasztalni és közel kerülni az istenihez. Erre figyelmeztette Mózes a népet, hogy ettől a fajta jécer hárától tartsák magukat távol, mert az a vágy, hogy a nem előírt módon kerüljünk közelebb Istenhez nem a szentségben gyökerezik, hanem a jécer hára műve. Bölcseink így magyarázzák ezt a verset: „Ezt parancsolta meg neked az Isten, hogy megtegyed, és az Isten dicsősége meg fog jelenni neked.” Amikor valaki kizárólag az érzelmeire hallgatva határozza meg az útját a Teremtőhöz, akkor mindenki a saját külön útját hozza létre, és az Isten szolgálata több különböző formára esik szét, ami ellentmond az Ő Egységének. Ezért kell, hogy a Tóra irányítsa és meghatározza az utakat, hogy a végeredmény egy olyan kifejezésbeli egység legyen, amely tükrözi az Isten egységét. „a tórai kereteket kell a saját egyedi érzéseinkkel és érzékenységünkkel megtöltenünk” Az istenszolgálatnak egyfajta elegynek kell lennie: érzések és az aprólékos gondosság, amellyel ezek az érzések a Teremtő által előírt formában kifejezésre jutnak. Más szóval: a tórai kereteket kell a saját egyedi érzéseinkkel és érzékenységünkkel megtöltenünk. Ha ezeket a kereteket ignoráljuk, és szubjektív érzésekre és megérzésekre alapozott ösvényeket kívánunk létrehozni a Teremtőhöz, akkor az aranyborjú bűnét viszhangozzuk. Az sem volt más ugyanis, mint kísérlet arra, hogy az előírttól eltérő közvetítő által kapcsolódjanak az Örökkévalóhoz. Minden olyan próbálkozás, amely arra irányul, hogy a Tóra vagy rabbinikus döntések által tiltott ceremóniákon illetve rituálékon keresztül jusson valaki vallási élményhez (a zsidóságtól eltérő formája), valamint a Tórától idegen kultúrák viselkedéseire utaló rituálék kiagyaltása (pl. a nyolcnapos kislányok rituális megmerítése) a jécer hára kifejeződése, és el kellett tüntetni, azelőtt, hogy az Isten jelenléte beköltözhetett volna a pusztai szentélybe. Annak a szükséges feltétele, hogy a szentély Isten tartózkodási helye legyen, az volt, hogy pontosan úgy épüljön meg, „ahogy a Teremtő Mózesnek megparancsolta”. Noha Nádáv és Ávihu nagy emberek voltak, meg kellett küzdeniük azzal a jécer hárával, hogy nem a Teremtő, hanem a saját maguk módján akarták kifejezni magukat. Ezt a gyengeségüket először a Szinájnál láthattuk, amikor az isteni jelenlét miatti extázisuk nem maradt a tisztelet és komolyság által behatárolt területen. Isten azt „remélte”, hogy a tóraadás által kijavítják ezt a hajlamukat, mert a Tóra célja, hogy vezesse a legbelső spirituális küzdelmeinket és érzéseinket. Ezért kímélte meg Nádávot és Ávihut a Szinájnál. Azon a napon, amikor a pusztai szentélyt felavatták, és valamennyi jövőbeli templomi szolgálat alapját lefektették, Nádáv és Ávihu megmutatta, hogy ez a javulás nem következett be. Ember által gyújtott tüzet kívántak hozni az oltárra, amely ott majd összekeveredne az égből alászálló isteni tűzzel. Először egyszerűen „tűzként” említi ezt a Tóra, csak később vált idegen, vagy „nem kívánatos tűzzé”. Az a vágyuk, hogy közeledjenek a Teremtőhöz önmagában nem volt rossz, csak a módszerük. Nádáv és Ávihu valamennyi hibája ebbe a jécer hára típusba illik. A Teremtőhöz való közeledésük során nem vették figyelembe a Tóra által diktált formát. Nem kértek tanácsot, nem adták meg a tiszteletet az idősebbeknek, a tanárunk, Mózes jelenlétében döntöttek halachikus kérdésekről. Szó szerint az érzésektől megrészegülve mentek be a szentélybe, anélkül hogy számba vették volna, hogy a ruhájuk és a kinézetük megfelel-e a Tórának. A pusztai szentély felszentelésének napja minden további szolgálat alapját lefektette. Ezért hangsúlyozta az Isten már a kezdetektől a kizárólag érzelmekre alapozott szolgálat veszélyét. Nádáv és Ávihu halálán keresztül jött az erőteljes üzenet minden jövőbeli generáció számára: az isteni szolgálatot nem szabad kizárólag az érzésekre alapozni, hanem elsősorban a háláchának megfelelően kell végezni.

Áron, a főpap „lámpalázás”. Mózes ösztönzi, noszogatja, menj, menj csak bátran! Ne szégyenlősködj! Rásinak szemet szúr, hogy az ezen eseményeket leíró tórai szövegben szinte egy teljes mondat felesleges. Miért írja le külön a Tóra, hogy Mózes kérte Áront, hogy „közeledjen”, menjen, és mutassa be az áldozatot? Hacsak nem valami plusz dolgot akar itt nekünk tanítani: Áron szégyenlős volt, valami miatt restellt odamenni, és a sok ember előtt bemutatni az áldozatot. Ebből a kis epizódból azt is megtanulhatjuk, hogy hogyan jöhetünk rá arra, hogy mi magunk mire választattunk, tanítja a Vilna Gáon. Ahogyan Áron arra választatott, hogy legyőzze a természetes szégyenlősségét, ugyanúgy mi is, ha azt érezzük, hogy valamilyen tulajdonság gyakorlása különösen nehezünkre esik, akkor abban egy különleges „kijavítás” lehetősége van a számunkra. „Arra választattunk, ami nem megy?” A nyugati kultúrának egyik központi gondolata éppen az, hogy arra választattunk, ami nagyon megy! Amiben specialisták tudunk lenni, azzal tudunk a leginkább hasznára válni a társadalomnak! A Vilna Gáont talán nem érdekli, hogy a társadalom hasznos tagjává váljunk? Mondjuk úgy, hogy nem ez az egyetlen cél.

HÍREK A VILÁGBÓL

<p>Az izraeli parlament elfogadta a külföldi televíziós csatornák betiltását engedélyező törvényt. https://bzsh.hu/2024/04/01/az-izraeli-parlament-elfogadta-a-kulfoldi-televizios-csatornak-betiltasat-engedelyezo-torvenyt/</p>
<p>"A létezésünkért harcolunk" - ilyen most az élet Izraelben - helyszíni beszámoló. https://www.atv.hu/kulfold/20240404/a-letezesunkert-harcolunk-ilyen-most-az-élet-izraelben-helyszini-beszamolo</p>
<p>Adománygyűjtés a kunhegyesi gettó emléktáblájára. https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/kozelet/adomanygyujtes-a-kunhegyesi-getto-emlektablajara</p>
<p>Egy különleges program a Bartók Tavasz Nemzetközi Művészeti Hetek keretében. https://akibic.hu/2024/04/04/enekek-eneke-a-kantormuveszet-kivalosagai-a-mupaban/</p>
<p>Izraelnek kártérítést kellene fizetnie azon lengyel segélyszervezeti alkalmazott családjának, akinek a halálát okozta a Gázai övezetben. https://www.szombat.org/hirek-lapszemle/a-lengyel-izraeli-viszony-ismet-fokozodik</p>
<p>A Sabak leleplezett egy terrorsejtet, Ben-Gvirt is célba akarták venni. https://ujkelet.live/2024/04/04/a-sabak-leleplezett-egy-terrorsejtet-ben-gvirt-is-celba-akartak-venni/</p>
<p>Az Egyesült Államok a segélymunkásokat ért támadás vizsgálatát várja el Izraeltől, de nem vonja meg támogatását. https://izraelinfo.com/2024/04/03/az-egyedul-allamok-a-segelymunkasokat-ert-tamadas-vizsgalatat-varja-el-izraeltol-de-nem-vonja-meg-tamogatasat/</p>
<p>Biden konkrét lépéseket vár Netanjahutól a gázai humanitárius helyzet javítására. https://444.hu/2024/04/04/biden-konkret-lepeseket-var-netanjahutol-a-gazai-humanitarius-helyzettel-javitasara</p>
<p>Megnyílt a Holokauszt 80. emlékév a Dohány utcai zsinagógában. https://infostart.hu/belfold/2024/04/03/megnyilt-a-holokauszt-80-emlekev-a-dohany-utcai-zsinagogaban</p>
<p>Lengyelország külügyminisztere: Izrael hajlandó volt feláldozni hét ártatlan embert. https://24.hu/kulfold/2024/04/04/izrael-hamasz-haboru-elo-hirfolyam-7/#lengyelorszag-kulugyminisztere-izrael-hajlando-volt-felaldozni-het-artatlan-embert</p>
<p>Irán lesújtana Izraelre, ha nem lenne megkötve a keze. https://www.atv.hu/kulfold/20240404/iran-lesujtana-izraelre-ha-nem- lenne-megkotve-a-keze</p>
<p>Az izraeli háború 176. napja – A zsidó állam hadserege fegyvereseket ölt meg, egy fiatal kommandóst azonban elveszített. https://www.vg.hu/kozelet/2024/03/az-izraeli-haboru-176-napja-a-zsido-allam-hadserege-fegyvereseket-olt-meg-egy-fiatal-kommandost-azonban-elveszített</p>
<p>Levette a negatív figyelőlistáról Izrael államadós-besorolásait a Fitch Ratings. https://bzsh.hu/2024/04/03/levette-a-negativ-figyelolistarol-izrael-allamados-besorolasait-a-fitch-ratings/</p>
<p>Atlantisz császára, avagy képregény született a lágerben írt operából. https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/kultura/atlantisz-csaszara-avagy-kepregeny-szuletett-a-lagerben-irt-operabol</p>
<p>Izrael földjének bármely része feletti zsidó szuverenitás számunkra nem kiemelt jelentőségű, és jóval kisebb prioritású annál, minthogy egyetlen zsidó életet is veszélybe sodorjunk miatta. https://akibic.hu/2024/04/03/egy-ultraortodox-zsido-gondolatai-a-jesiva-tanulok-hadkotelezettsegerol/</p>
<p>A hadsereg fokozott készenlétben van Irán fenyegetései miatt, miszerint megtorolja a héten Damaszkuszban végrehajtott Izraelnek tulajdonított csapást. https://www.szombat.org/hirek-lapszemle/izrael-az-irani-valaszcsapasra-keszul-de-a-hadsereg-szerint-nem-kell-panikolni</p>
<p>„Nem biztos, hogy a legrosszabb már mögöttünk van”. https://ujkelet.live/2024/04/04/nem-biztos-hogy-a-legrosszabb-mar-mogottunk-van/</p>
<p>Beni Ganz előrehozott választásokat sürget szeptemberre. https://izraelinfo.com/2024/04/03/beni-ganz-elorehozott-valasztasokat-surget-szeptemberre/</p>
<p>Izrael válaszcspásra számít, miután Szíriában kilöttek egy iráni parancsnokot. https://444.hu/2024/04/04/izrael-valaszcsapasra-szamit-miutan-sziriban-kilottek-egy-irani-parancsnokot</p>
<p>Egyre nagyobb a nyomás Izraelen a hét segélymunkás halálát okozó légicsapás miatt. https://hvg.hu/vilag/20240403_izrael-legicsapas-segelymunkasok-halala-nemzetkozi-reakciok</p>
<p>Ortodox házaspár emlékgyűjtő napja Bonyhádon. https://www.teol.hu/helyi-kozelet/2024/03/ortodox-hazaspar-emlekgyujto-napja-bonyhadon</p>
<p>A mesterséges intelligencia, ami civileket ölethetett Gázában - mi az igazság a Lavenderrel kapcsolatban? https://www.atv.hu/kulfold/20240404/a-mesterseges-intelligencia-ami-civileket-olethetett-gazaban-mi-az-igazsag-a-lavenderrel-kapcsolatban</p>
<p>Benjámín Netanjahu elismerte, hogy izraeli légicsapás miatt haltak meg egy segélyszervezet munkatársai a Gázai övezetben. https://nepszava.hu/3230553_izrael-benjamin-netanjahu-gazai-ovezet-legicsapas-world-central-kitchen</p>

Egy arab férfi elütött négy rendőrt és késsel támadt továbbiakra Izraelben. <https://bzsh.hu/2024/04/03/arabferfi-elutottrendort/>

A szomszédai voltak – a Washingtoni Holokauszt Múzeum kiállításának megnyitója. <https://mazsihisz.hu/kozossegeink/esemenyek/kultura/a-szomszedaik-voltak-a-washingtoni-holokauszt-muzeum-kiallitasanak-megnyitoja>

A 25. és 26. botlatókövet helyeztek el március végén Nyíregyházán a holokauszt 80. évfordulója alkalmából a Magyar Zsidó Kulturális Egyesület szervezésében. <https://akibic.hu/2024/04/03/a-nyiregyhazi-freund-csalad-emlekere-helyeztek-el-botlatokoveket/>

Izraelben fokozták a katonai készséget, miután több fenyegetés érkezett iráni vezetőktől az ország ellen. <https://www.szombat.org/hirek-lapszemle/iran-fenyeget-izrael-felkeszul>

GPS-zavar Tel Aviv nagyvárosi területén az iráni megtorlásra való felkészülés részeként. <https://ujkelet.live/2024/04/04/gps-zavar-tel-aviv-nagyvarosi-területen-az-irani-tamadasra-valo-felkeszules-reszekent/>

Az EU önmérsékletre szólított fel az iráni diplomáciai képviselőt elleni izraeli támadás kapcsán. <https://izraelinfo.com/2024/04/03/az-eu-onmersekletre-szolitott-fel-az-irani-diplomaciai-kepviselo-elleni-izraeli-tamadas-kapcsan/>

Egyre komolyabb a rettegés Izraelben: már ma megtámadhatják a zsidó államot, rendkívüli intézkedést hozott a hadsereg. <https://www.portfolio.hu/global/20240404/egyre-komolyabb-a-retteges-izraelben-mar-ma-megtamadhatjak-a-zsido-allamot-rendkivuli-intezkedest-hozott-a-hadsereg-678561>

Biden szerint elfogadhatatlan a segélymunkások elleni légitámadás és a humanitárius helyzet. <https://telex.hu/kulfold/2024/04/04/benjamin-netanjahu-izrael-joe-biden-usa-telefonos-targyalas-segelykonvoj>

Egy európai országban bukkantak a Hamász titkos fegyverraktárára. <https://www.atv.hu/kulfold/20240403/hamasz-europa-fegyver-fegyverraktar-bulgaria>